

Wacław z Szamotuł | Ego sum pastor bonus

Motet napisany techniką imitacji, typową dla muzyki niderlandzkiej

[XVI wiek](#) nazywany jest przez wielu „złotym wiekiem muzyki polskiej”. Wtedy to bowiem pojawiło się w Polsce kilku wybitnych kompozytorów o niewątpliwie europejskim formacie, zaś dwór królewski ostatnich Jagiellonów stał się jednym z ważniejszych centrów kulturalnych Europy Środkowej. Do grona tych wybitnych twórców należy w pierwszym rzędzie zaliczyć [Wacława z Szamotuł](#). Jego twórczość – choć nielicznie zachowana – wskazuje na mistrzostwo w opanowaniu aktualnych technik kompozytorskich oraz na wszechstronne zainteresowania. Wacław z Szamotuł komponował zarówno rozbudowane kompozycje sakralne (zachowały się trzy jego [motety](#)), jak i krótkie, proste pieśni, przeznaczone do powszechnego muzykowania. Choć stulecia zwykliśmy zamykać równymi datami, to jednak złoty wiek muzyki polskiej z pewnością trwał dłużej niż do 1600 roku: również na początku XVII stulecia życie muzyczne w Rzeczypospolitej wspaniale się rozwijało.

Do utworów najlepiej ilustrujących jakość muzyki tworzonej w szesnastowiecznej Polsce należy motet *Ego sum pastor bonus* (Jestem dobrym pasterzem). Opublikowany został w 1564 roku w Norymberdze w wielkiej antologii utworów muzycznych, gdzie nazwisko Wacława z Szamotuł sąsiaduje z nazwiskami najwybitniejszych ówczesnych twórców (m.in. [Orlanda di Lasso](#)). Mamy tu do czynienia z motetem przeimitowanym, co oznacza, że cały utwór przesiąknięty jest techniką imitacji: już na początku słychać, jak pierwszy temat – podawany przez sopran – przejmują kolejne głosy: najpierw alt, zaraz potem tenor i na końcu bas. Tego rodzaju utwory były niezwykle charakterystyczne dla muzyki niderlandzkiej (inaczej: franko-flamandzkiej) połowy XVI wieku, która wówczas święciła tryumfy w całej Europie. Motety przeimitowane tworzyli Jacob Clemens non Papa i Nicolas Gombert – i to właśnie z nimi często porównuje się dzieła Wacława z Szamotuł. Szkoda, że z jego spuścizny zachowało się tak niewiele – wiemy, że jego utworów było znacznie więcej, ale szanse ich odnalezienia są niestety znikome.

dr Paweł Gancarczyk

obraz Mathisa Gothart-Nitharta, [Wikimedia Commons](#), PD